

ARNHEMSCHE COURANT

WOENSDAG 9 AUGUSTUS.

De prijs der Courant, die geregeld vijfmaal wekelijks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 per drie maanden.

De prijs der Advertentien is, van een regel vijf regels f 1.00, en voor, elken regel daarboven 25 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Onderwijs.

De prijs der Courant, die geregeld vijfmaal wekelijks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 per drie maanden.

De minister van binnenlandsche zaken, bij de minister van toezending van dat besluit aan de Staten, het onderwijs zeide te berusten op de bepalingen, door welke men eene transitie tusschen de meest strijdige beginsels heeft trachten te sluiten en welke aan geene partij volkomen te veranderen en op te heffen, heeft men ook aan Limburg daarvan het genot willen schenken. Erkennende, dat het onderwijs eene zaak van kouten burgerlijk maatschappelyken aard is, heeft men het tot eene godsdienstige gemaakt, aan de aanspreekbaarheid der verschillende godsdienstige gezindheden eenen invloed op het onderwijs ingeruimd, welke niet anders dan nadeelig werken kan, en welke, als strijdig met het beginsel, waarop de minister van binnenlandsche zaken, bij de minister van toezending van dat besluit aan de Staten, het onderwijs zeide te berusten op de bepalingen, door welke men eene transitie tusschen de meest strijdige beginsels heeft trachten te sluiten en welke aan geene partij volkomen te veranderen en op te heffen, heeft men ook aan Limburg daarvan het genot willen schenken.

Die handeling is een nieuw blijk van zijne aarseling van zijne vrees om het onderwijs voor goed een nieuwe stap verder van eene dergelijke regeling af. De moeijelijkheid om een vast beginsel te kiezen, en dit uit te werken, schrikt den minister af en houdt hem van handelen terug. Men had iets geheel anders verwacht, toen men vernam, dat eene commissie tot onderzoek der bezwaren, vooral tegen het lager onderwijs aangevoerd, beoemd zou worden. De keus der personen deed spoedig die keus in rook verdwijnen. Men scheen het daarbij niet noodig geoordeeld te hebben, mannen van ondervinding, mannen met onderwijs van nabij bekend, te benoemen, maar men scheen bij de keus, enkel door godsdienstige denkbeelden geleid en ruime aan de nusterste gevoelens daarin plaats. Het gevolg was geen van zelf sprak, dat men de onvermijdelijke afwijkingen meeningen zag, van welke de eene afstrengt dan de andere de zegenaar harer inzichten eische. De minister willoopte aan het maken der wet, dewijl hij de onmogelijkheid inzag, om aan alle partijen genoegen te geven, alsof het niet genoegzaam ware aan het verstand te voldoen. Door zijde transactie van 2 januari 1842 voor Limburg op 3 juli 1843 herhaald, heeft hij dit zekerlijk niet gedaan.

Maar door die wanhoop zouden wij immer in den tegenwoordigen, altijd voorloepigen toestand blijven, nu welken het tusschen tijd wordt, dat wij eenmaal geraken. Het onderwijs werd als eene der belangrijkste zaken voor den staat, door de grondwet, aan de bijzondere zorg der regering opgedragen. Tot hier toe gedroeg zich deze, met

betrekking daartoe, meer lijdelijk dan handelend. Toen zij eindelijk scheen te zullen regelen, deinsde zij uit vrees voor de mogelijke krijg.

Ondertusschen hebben, in de laatste jaren, zich velerlei klagten tegen het onderwijs zoo lager, middelbaar als hooger, geopenbaard. Men wenschte meer vrijheid voor het eerste, meer nauwkeurige regeling, niet enkel bij besluiten, maar gelijk het belang van het onderwijs, scheen te vorderen, bij wetten, voor het middelbaar en hooger onderwijs, dat aan velerlei euvelen mank ging. Het een schijnt even onwaarschijnlijk als het andere. Eenen tijd lang deed de herziening der geneeskundige wetgeving, aan welke men werkzaam scheen, de hoop eener wet op het hooger onderwijs aanwakkeren. Moeijelijk toch kon men het geneeskundig hooger onderwijs alleen regelen. Doch men ziet ook daaromtrent niets uit de handen des ministers komen.

Die gedurige besluiten, omtrent het onderwijs genomen, toonen, hoe weinig men gezind is dit bij eene wet te regelen. Zoo lang dit niet het geval is, mogen wij op niets goeds rekenen; alles zal zich tot de min of meer dragelijke regeling van enkele punten, tot een bont lapwerk, bepalen, waarin orde noch beginsel heerscht.

Buitenlandsche berichten.

DUITSCHLAND.

Eisenach, 4 aug. Den 28sten juli des avonds gingen de jagers *Bach* van Wilhelmshof en *Conta* van Ruhla, met den broeder van dezen laatste en den houtvester *Deusing* op de jagt op grif wild. Nadat zij post hadden genomen, gaat *Bach*, zonder het bepaalde sein te geven, van zijne standplaats, *Conta* geloofte waarschijnlijk eenig wild te bemerken, en schiet op zijnen vriend, gaat er op af, vindt dat hij doodelijk gewond is, roept hem toe: „Broeder, ik sterf met u” en schiet zich op de plaats dood, zoodat beide naast elkander komen te liggen. Thans hield de beide andere schutters toe, dewijl zij een aanhoudend kermen hoorden, en zich wat er is voorgevallen. *Conta*, de jongere, wil den dood zijns broeders niet overleven, en poogt zich insgelijks om het leven te brengen, toen *Deusing* hem het geweer uit de hand rukte en het afschoot. *Bach*, die een kogel in het onderlijf gekregen had, lijdt vreeselijke pijnen, en bidt *Deusing* hem geheel af te maken, daar hij toch niet kan blijven leven. Deze zegt hem, dat redding toch wellicht nog mogelijk is, en dat hij naar Ruhla zal ijlen, om geneeskundige hulp te halen. Toen hij zich met dit doel, verwijderd had, *Conta* den hond zijns broeders van diens lijk scheutren; van dit oogenblik maakt *Bach* gebruik en schiet zich met zijn nog geladen geweer voor het hoofd.

Beide jonge lieden waren eerst voor korten tijd aangesteld en zeer bekwaam in hun vak. Met hun moedigen karakter waren zij een beter lot waardig; algeniet worden zij betreurd, maar nog meer hunne bedroefde moeders, welke beide weduwen zijn.

ENGELAND.

Londen, 5 aug. Gisteren is het Lagerhuis de som van een millioen, tweemaal honderd een en tachtig duizend, tweehonderd ponden sterling toegestaan, tot schadevergoeding aan de bezitters van den ruim, welke aan het Chineesch gouvernement is overgeleverd.

Te vergeefs heeft de oppositie getracht te bewijzen, dat deze lieden op veel grooter sommen aanspraak hadden. Sir *R. Peel* herinnerde, hoe zij intengende erkentelijk behoorden te zijn, maardien de Engelsche regering hen vroeger herhaalde malen gewaarschuwd had, de Chinese wetten niet te schenden, en dat het Engelsch bewind niet verantwoordelijk wesen zou voor de verliezen, welke zij door dezen ongeoorloofden handel lijden mochten.

Gisteren ochtend vernam men de aankomst te Londen van vader *Mathew*, den apostel der matigheid, die aanhangers kwam werven en diegenen kwam aannemen, die bereid waren den eed van volstrekte onthouding te doen. De door vader *Mathew* hiertoe uitgekozene plaats was een groote buiten de stad gelegen akker van meer dan twee morgen uitgestrektheid. Ten tien ure is hij op het terrein verscheen met twee zijner secretarissen en voorafgegaan door muziekanten en honderden van *testatellers* (onthouders van sterken drank). Eene schare van meer dan 10,000 menschen was op hem wachtende en heeft hem met drie salvo's van toejuichingen ontvangen. Er was een groote stelladje opgericht, hetwelk ruim 4000 personen konde bevatten. Op het oogenblik dat vader *Mathew*, die zich mede op hetzelfde bevond, zijne aanspraak ging beginnen, is het geheele stelladje ingestelt, en al degenen die zich op hetzelfde bevonden, zijn even als zwaarbeschonken over en door elkander getuimd en gehuild. Bij geluk is er niemand beoerd geraakt, men heeft de stilten en de planken weder ineen gezet en de plegtigheid heeft een aanvang genomen; er zijn achterlofgend onderscheiden aanspraken gehouden, en ook vele elegante dames hebben zich als leden van het genootschap doen aannemen. De plegtigheid heeft tot 8 ure in den avond geduurd. Men zegt, dat er niet minder dan 5000 menschen den eed hebben afgelegd. Men verzekert dat vader *Mathew* reeds meer dan 60,000 personen onder zijne volgelingen telt. Manchester alleen zouden er 30,000 den eed in zijne handen hebben afgelegd.

De berichten uit Parijs in den *Times* beveren dat de Fransche regering eerlang de nieuwe regering in Madrid zal erkennen, en dat zelfs de Britsche regering daartoe bereid was. De gezonden koninginnengentes zou er ernstig op bedacht zijn, naar Madrid te vertrekken.

FRANKRIJK.

Parijs, 5 aug. De heer *Gulzot* heeft zich bedon naar het hotel van *Maria Christina* begeven, om haar den inhoud der telegrafische depêches mede te deelen. Men wil, behalve het daaruit bekende, weten, dat de troepen, die *Espanjers* tijdens het opbreken van het beleg van Sevilla vergezelden, hem onder weg verlaten hebben, om zich met het legerkorp onder *Concha* te vereenigen, en dat te Cadix eene bevestiging is uitgebroken.

Volgens eenen door *la Presse* medegedeelden en door de geprononceerde troepen onderschepten brief van *Linage* aan zijne vrouw, zijn *Espanjers* en hij voornemens eene verblijfplaats aan de *Bayanne* te gaan vragen.

Heden zijn er weder telegrafische berichten, en wel van den meest verheugenden aard. Zie hier de zelfde:

Bayonne, 3 augustus. Het beleg van Sevilla is in den nacht van den 25sten op den 26sten, opgebroken geworden. De regent heeft den weg ingeslagen naar Kadix.

Bayonne, 4 augustus. Bij dekret van den 30sten juli zijn de cortes tegen den 15den oktober vaangeroepen. De senaat zal in zijn geheel herinnert worden.

De impost op het binnenvoeren in de steden, gelijk ook de provinciale belastingen zijn hersteld.

Het door van Halen te Cordova gelaten garnizoen heeft zich voor het nieuwe bewind verklaard.

De verkiezingen moeten, voor de beide Kamers, den 15den september plaats hebben.

De provinciale deputatie van Madrid is ontbonden en door provisionele benoemingen vervangen.

Perpignan, 4 augustus. Het garnizoen der forten van Seo d'Urgel heeft zich voor de nieuwe regering verklaard."

SPANJE.

Madrid, 27 juli. Door den minister van oorlog is de volgende brief aan Espartero en aan van Halen gericht.

Allerdoorluchtigst heer! Het gouvernement der natie, hetwelk in naam van H. M. koningin Isabella II en krachtens den bijna eenparigen wil der provinciën, het bestier der openbare zaken op zich genomen heeft, kan niet zonder droefheid zien, dat Uwe Doorluchtigheid, het gering getal dergenen, die zich aan dit algemeen gevoelen der Spanjaarden niet hebben kunnen aansluiten, misleidende, onverzettelijk voortgaat, eene zoo heiligschennende als nutteloze worsteling te rekken.

Het zal het nageslacht ongelukkig voorkomen, dat Uwe Doorluchtigheid tot 3 of 4 steden en eenige duizenden misleide mannen teruggebracht, er behagen in heeft kunnen scheppen, het zwaarte tafereel te hernieuwen van Barcelona en Reuss, gebombardeerd, even of de rijkste en meest handeldrijvende steden, het wif waren, waarop zij, die tot een zoo barbaarsch middel, om zich tegen den kreet des lands te verzetten, aanraden, het bijzonder gemant hebben.

Het gouvernement der natie verwittigt Uwe Doorluchtigheid, dat zoo, na de ontvangst dezer mededeeling, de vijandelijkheden tegen Sevilla of eenige andere stad van het rijk nog worden voortgezet, Uwe Doorluchtigheid en al degenen, die haar derzelver medewerking zullen verleenen, van dat oogenblik af tot verraders van het vaderland, van alle eereblijken beroofd en aan de openbare verfoeiing van de Spanjaarden en van geheel het menschedom geleverd zullen worden.

Binnenlandsche berichten

's Gravenhage, 4 augustus. Deze dagen zijn in deze residentie, in tegenwoordigheid van onderscheidene heeren ministers, zoo ook van den heer burgemeester en andere leden van het stedelijk bestuur, proeven afgelegd met het nieuwe gaslicht en de daartoe dienende toestellen, op welke een en ander het den koning goedgunstig behaagd heeft, aan den heer Hallo alhier verschillende oetruizen te verleenen.

Deze proeven hebben aan de verwachting zeer beantwoord. Het gas is, als gecondenseerd, in den staat van vloeibaarheid, vervat in grootere of kleinere gazhouders, waarin de toestellen der vervluchtiging van de gazstof ontwikkeld van het gas geplaatst zijn. Het geheel is verplaatbaar, even als eene gewone kaars of lamp.

Dit gaslicht is bijzonder geschikt voor huisselijk gebruik, hetzij als kaars brandende vrij en zonder glasbedekking, hetzij als grotere of kleinere lamp met de gewone glazen er op. Het is daarenboven geschikt, om, als vast licht, te dienen ter inwendige verlichting van alle openbare gebouwen, gesloten kerken, teken- en andere scholen, sociëteiten, magazijnen, winkels, kommanden, fabrieken, werkplaatsen, schepen, kisten, enz.

Het nieuwe gaslicht heeft een groot lichtend vermogen, want het is geheel zonder reuk.

Met opzigt tot den prijs verdient hetzelfde insgelijks alle aanbeveling. De gazkaarsen, die meer licht verspreiden dan eene gewone kaars of bougie, kosten veel minder, namelijk nog niet een cent per uur licht, brand. Gazlampen, die eene grootte hoeveelheid licht geven, kosten op drie, twee en anderhalve cent per uur licht, brand te staan.

Gelijk nu deze gazverlichting zich voordeelig onderscheidt voor alle gebruik, zoo zal, uit aanmerking van de grondproducten, waaruit de voornaamste bestanddeelen der gazstof getrokken worden en de wijs van aanwending van dit licht, de invloed, dien deze uitvinding noodzakelijk op de inlandsche nijverheid moet uitoefenen, niet minder belangrijk zijn in gunstige uitkomsten.

De groote verscheidenheid van voorwerpen ten dienste dezer nieuwe gazverlichting, welke, hetzij in de fabriek van den heer Hallo, hetzij in andere Nederlandsche fabrieken vervaardigd worden of kun-

nen en zullen worden, kan daarvan getuigen. Derhalve moet deze zaak niet alleen weldadig terugwerken op den landbouw en onderscheidene van deszelfs takken, maar ook op vele andere takken van ons volksbestaan en tot derzelver opbeuring en uitbreiding bijdragen. In dit opzigt mogen genoemd worden de handerijen, distelorderijen, kopersterren en draaijerijen, gieterijen van zink en andere metalen, vergulders, modelleurs, bronsfabrieken, koper- en blikslagers, glas- en kristalfabrieken, glasluijperijen en vele daaraan verwante vakken; zoodat dit nieuwe middel van verlichting, waartoe noch steenkolen noch hars (beide grondstoffen van vreemden oorsprong) gebezigd wordt, al die voordeelen in zich vereenigt, welke van eenigen tak van nijverheid naar eenigzins in het belang van producenten en consumenten, kunnen gevorderd worden. Uit dien hoofde hebben wij ons dan ook aangespoord gevoeld, de aandacht onzer lezers op dit gewichtig onderwerp te vestigen.

's Gravenhage, 7 augustus. Z. K. H. prins Alexander is eergisteren naar Engeland vertrokken.

Volgens het Londensche dagblad, de Standard, zou Z. K. H. de Russische grootvorst Michael voornemens zijn, op zijne aanstaande reis naar Engeland, 's Gravenhage met een kortstondig verblijf te vereeren, ten einde een bezoek afteleggen bij Hunne Majesteiten den koning en de Koningin der Nederlanden.

Wij hebben de dagbladen van de Kaapstad ontvangen tot den 21sten maart. Dezelve berichten, dat de Engelsche troepen van Port-Natal grootendeels zijn teruggekomen; dat de gouverneur sir George Napier besloten heeft Natal te koloniseren; dat de Hollandsche boeren aldaar en te Colesberg bezig waren, versterkingen tegen de aanvallen van inlandsche stammen op te rigten en het land te bebouwen; dat zij, als eene bijzondere kolonie aan Engeland onderworpen, ook troepen ter verdediging zouden behouden. Sir Stockenstrom zou als gouverneur naar Natal vertrekken, met een detachement ruitery.

Flissingen, 5 aug. Gisteren kwamen Zr. Ms. schepen, de korvet Castor, kapitein-luitenant Sönghen, en de brik de Pyl, luitenant 1ste klasse Voet, met het eskader uitgezeld, door tegenwind andermaal hier ter reede; ook Zr. Ms. stoomboot Bromo, luitenant ter zee 1ste klasse Smith van den Broeke, is heden alhier teruggekomen.

Twee sloepen, een van het Nederlandsche loodswezen, bemand door schipper K. Anthonisse, de loodsen M. Zegers en van Hoek, benevens de roeijers J. Struik, W. Swets, J. van Dilst en A. van der Kuil, en een van het alhier gestationeerde gedeelte van het Belgische loodswezen, bemand door schipper J. F. der Kinderen, J. Elders, J. Meuzenaar, J. Corvelijn, P. Prost en de loods Kesteyns, gingen beiden in den voormiddag naar een in het gezigt der reede zailend schip; bewesten de Nieuwe Sluis, waren zij het vaartuig genaderd, toen de hevige wind en sterke branding, maar vooral een hevige stoot van het schip de sloep van het Nederlandsche loodswezen deed omslaan, en de roeiers, daarin bevindende menschen, met den dood lijdend worden; door het losnemen van het touw ontging de Belgische loodsloep hetzelfde lot, zonder hetwelk ongetwijfeld, veertien menschen jammerlijk zouden zijn omgekomen; deze nu het gevaar ontkomen, spanden al hunne krachten in, om de bemanning van de Nederlandsche loodsloep te redden, zes hunner werden gelukkig aan den dood ontrukkt, maar de zegende, de Flissingsche loods van Hoek, vader van vijf kinderen, welke bovendien voor het gezin zijner ongelukkige dochter moest zorgen, wier man krankzinnig is geworden, werd hier het slagoffer, en moest het met den dood bekopen. Wij veroorlooven ons niet eenige wenken te geven; maar in het belang der menscheijkheid, uit een hartelijk gevoel van deelneming voor onze brave loodsen en hunne meest zeer talrijke huisgezinnen, kennelijk wij den wensch niet onderdrukken, dat den wedijvering die thans door een menschenleven is betoed, en waarbij door Gods bescherming niet alleen in het geslacht geslecht, maar die evenwel in de toekomst de treurigste rampen kan te veeg brengen, door billijke bepalingen van hooger hand werde beperkt.

Mengelwerk

Engelsche volkplantingen op Borneo

II. Afstand van Sarawak aan BROEKE

Thans blijft mij nog over te zeggen (vervolgt broeke) wat ik sinds mijne aankomst gedaan heb, en hoe

men een einde zou kunnen maken aan dezen jammerlijken toestand des lands en deszelfs middelen vaststaan ontwikkelen. Sarawak's desorganisatie was gevolg der kuiperijen van twee of drie Pangas (medeleden van den Maleischen adel) en van eenig Sarabas Sultan muda Hassim was van Borneo gekomen om te beloften, dat men hem die provincie rukte; hij is een zachtzinnig, menschelijk en rechtvaardig vorst, maar het ontbreekt hem geheel en al energie; hij vond de omstandigheden ongunstiger dan hij gedacht had, en bevond zich na vier jaren in de droevigsten toestand. Ik had Sarawak in 1839 bezocht en was laatstleden jaar wedergekomen, om slechts een paar dagen te vertoeven, maar hij smeekte mij van twee weken bij hem te blijven en bad mij eindelijk hem te helpen, den krijg ten einde te brengen. Zijne zachtzinnigheid had mij genegenheid voor hem ingeschermd, hij stelde mij voor, dat hij in de kuiperijen der Pangerans verstrikt, en Borneo's onafhankelijkheid verloren was, wanneer ik hem niet bijstond. Zijne zaak was de goede, en ik willigde eindelijk in, om hem mijne zwakke krachten te wijden, echter bij eenen zoo kleinen oorlog niet geheel te tekenen. Na eenen veldtocht van drie maanden waren de opstandelingen genoodzaakt zich te onderwerpen, en ik had veel moeite hun leven te redden. Die het karakter der Maleijers kent, weet, hoe bezwaar het inheeft, zich voor hen in de hres stellen, die een hunner vorsten voor zijne vijandigheid houdt; echter verwierf ik van zijne van natuur goedgeaardheid hunne gnade. Wel hield hij hunne gezinnen als gijzelaars bij zich, doch ook deze liet na negen maanden weder los. MUDA HASSIM bood mij nu het bestuur van het district Sarawak aan; ik had met hem meer dan eene samenkomst daarover en was besloten, dat ik eerst naar Singapore zou gaan, om daar eenige behoeften in te koop, die men mij bij mijne terugkomst met antimonium betaalde, en dat ik mij dan het grondgebied zou afstaan. Ik had het terstond kunnen verkrijgen, maar ik wilde zulk een moeilijke taak niet bij de eerste vervoering zijner dankbaarheid, doch eerst dan aannemen, als ik zeker was, dat ik op zijnen bijstand kon staat maken. Ik kwam in april 1841 te Kuching terug, maar de sultan zette zijn zegel eerst in september op het verdrag, krachtens hetwelk hij mij dit gouvernement overdroeg. Dit talmen had deels zijnen oorsprong in zijne aangeborene besluiteloosheid, deels in de kuiperijen van zijnen hofstoet, deels in de vrees, welke hem de vrijlating van de gezinnen der rebellen wekte, op welke ik met kracht had aangevolgd. Dit verdrag verzekert mij het district Sarawak als een van Borneo met al deszelfs inkomsten, onder beding van eene jaarlijksche schatting van 2500 piasters. Het is mij verboden, mij in de gebruiken en godsdiensten des lands te mengen, maar ook evenzoo mag niemand mij in mijne wijze van huishouden storen. Dit verdrag is alleen door MUDA HASSIM ondertekend, en men zou mij kunnen tegenwerpen, dat niet hij, maar zijn neef MUDA ALI, regerend sultan is. Doch de laatste heeft hem de wijs beschikking over Sarawak overgelaten, zoo als in het algemeen sints lang de geheele leiding van den staat, want hij zelf is verstrekt onbeschaafd tot de regering, daarenboven was het gemakkelijk zich zijne ondertekening te verschaffen, wanneer het noodig ware. Ik heb den 24sten september een klein wetboek afgekondigd en eene regeringsbank ingesteld, in welke MUDA HASSIM's broeder mij zit, om geschillen te beslissen. Ook heb ik met de voornaamste opperhoofden der Dayaks afspraken gemaakt en hun mijne voornemens verklaard. Al deze maatregelen zijn gelukt, en ik zou nog meer vooruitgang gemaakt hebben, ware er niet eene brik van Sarabas aangekomen, die afgezonderd werd, om voorwendzel van eene som in te vorderen, die men van de Chinezen daar te eischen had, maar, inderdaad slechts om mij belemmeringen in den weg te werpen. Dit is echter niet gelukt en de bemoeienissen der Hollanders hebben mijnen invloed eer vermeerderd dan vermindert.

Borneo's rijkdom is bekend; de bevolking van het eiland bedraagt onderscheidene miljoenen zielen, maar de natier der Hollanders in de staat van oorlog dien de Maleijerw den koningen onder de stammen in het binnenland onderhouden, verhindert dezen zich Engelsche wapens te verschaffen. Het is evenwel niet mogelijk met de stammen in onderhandeling te treden, van de natuurlijke voordeelen van het land partijk te trekken, eer men deszelfs organisatie gewijzigd en den landbouwer het rustig genot van zijnen ar-

...zakend heeft. Om dit te bereiken, is het echter
...noodig kostbare inrigtingen daar te stellen,
...kapitalen aan te wenden. Men behoeft
...onderhandelingen met de opperhoofden aan te
...narigten over het land in te winnen en in
...streek als Sarawak vrijen handel in te voeren,
...de kleine kust-vaartuigen zich met waren zou-
...voorzien en vaarheen men de voortbreng-
...het binnenland zou voeren. Deze zijn de be-
...die ik met het aannemen van het bestuur
...streek gehad heb, en ik sla ter hunner uitvoe-
...het volgende voor:
...Maar moet de volks-verhuizingen der Chinezen
...hierheen begunstigen, en hun een jaar
...vestiging een hoofdgeld van 25 shilling
...dezelfde taak kan men van de Maleysers en
...wanneer zij welvarender zijn ge-
...de vlijt der Chinezen zal den bloei der ko-
...maken, en men behoeft er niet aan te twij-
...zij in menigte zullen komen, zoodra zij zien
...en kan beschermen. Evenzoo ligt ware het
...hokomen, wier vreedzaam en vlijtge ge-
...bekend zijn. De Bugis hebben insgelijks hun
...te kenneu gegeven hier handel te drijven,
...het besluit neemt te drijven. Het land zal
...snel met eene talrijke bevolking bedekken
...wel in staat hen te voeden, zoodra het een
...besit, magtig genoeg om planderingen te
...en de zee van zeeroovers schoon te vegen.
...daartoe behoort tijd, en wat mij verontrust
...de uitgaven, die ik daartoe te maken heb
...men mij aan mijne eigene krachten over, dan
...ik mij door den handel schadeloos zoeken te
...en mij daartoe het monopolie van het antimo-
...te behouden, dat najver zou opwakken en
...als slechts in het uiterste geval zou doen.
...moet vriendschappelijke verstandhouding
...in het binnenland aangaan en hen
...sinds eenige malen sjaars bezoeken, om hun
...in te bezamen. Dit is echter gemak-
...want zij kunnen mij reeds en zijn geneigd
...te volgen.
...Men moet den handel vrij maken, den pro-
...aan billijken prijs voor zijne waren betalen
...te beschermen. Dit kan door
...van eene vrijhaven in Sarawak geschie-
...zich de Dayakkers gemakkelijk in
...kunnen begewen. Zij zouden dan
...producten kunnen verkopen, wat thans
...afstand van Singapore onmogelijk is. Dan
...ziet men, wat dit land al kan opleveren,
...want thans wordt zelfs niet het vijfthonderste deel
...van wat de stroomen alleen zouden kunnen leveren
...ter markt. Men sla slechts in alle reisbeschrijvingen
...welken handel Borneo eertijds met China en Eu-
...ropa had.
...Men moet de zeerooverij verdelgen, welke open-
...de kust gedreven wordt. Elk jaar liggen de
...Lanas, die de kleine eilanden tusschen
...bewonen, op de kust, om de Ma-
...die naar Singapore gaan, op te van-
...plunderen allen, die zij bereiken kunnen, en
...de manschap als slaven. Buiten hen ver-
...de Japaks van Serabas en Sakaran de kus-
...sjaars; zij gaan tot Celebes, doodden
...voeren de vrouwen en kinderen in sla-
...weg, maken het verkeer over zee onmogelijk
...anderen der kust der kusten. Dit geschiedt
...de nabijheid van Singapore, en men
...beschikte maatregelen nam, binnen wel-
...plaats aan de zaak kunnen maken
...Europaeen zich in Sarawak vestigen,
...het district zeker maken, wien te
...betreft, en de tegenwoordigheid
...de ingezetenen moet ge-
...tegen onrechtvaardige onderdrukkingen
...voordeelen, welke uit eene vestiging
...vloed op Borneo voor het mensche-
...handel ontstaan zouden; ik geloof, dat
...om zich daarmede bezig te houden, ge-
...te lang wachten, zoe lig het
...magt; het land is in eenen toe-
...Europeanen, er zich volstrekt mede moe-
...de Hollanders dien inleed,
...worden alle maatregelen tot verbetering vanoge-
...Doven alles moet men eene stoomboot van 100
...goed uitgerust en gewapend en niet te diep
...naar hier sturen. Zoo zou men niet alleen de
...maken, maar ook het verkeer met China

en Singapore openhouden, en men kon er partij van
trekken om de kusten van het eiland en de zeeengte
van Palawan op te nemen. Dit laatste punt is van
wege de menigvuldige schipbreuken zeer gewichtig en
wordt van dag tot dag belangrijker, daar de nieuwe
betrokkingen tot China den handel daarheen noodzakelijc
zeer moeten doen toenemen. Het ontdekken
van steenkolen-mijnen in de nabijheid der stad Borneo
moet onze scheepvaart aanzienlijk verligten; in al-
len gevalle is het tijd, dat men aan de zeerooverijen
van Noord-Borneo, Mindando, en Sajak een einde
make. Om eene volkplanting op het land te vesti-
gen heeft men noodig 6 Europeanen, 10 Jayanen
en 100 Bugis, hetgeen omstreeks 2000 tot 2500 £
zou vereischen; de stoomboot zou ongeveer evenveel
kosten. Daartegen zouden de inkomsten van het dis-
trict, naarmate het zich bevolkte, een deel der uit-
gaven dragen. Wanneer de regering of het publiek
geneigd ware, zich aan mijn plan te laten gelegen lig-
gen, zoo ben ik bereid mij in alles te schikken, wat
voor het algemeene welzijn het voordeligst schijnt,
want ik bedoel er geene persoonlijke oogmerken mede.
Ik ben overtuigd, dat vrie handel allea dit eiland
kan doen bloeijen, en dat mijne inzichten eens zullen
gerechtvaardigd worden.
Op zoodanige wijze vormt zich door de energie en
de liberale gezindheid van een privaat burger een
nieuwe schakel aan de keten der Engelsche volkplan-
tingen om de wereld. De schrijver dezer regels heeft
reden te gelooven, dat de drijfveren, die brooks op-
noemt, en de toestand van het land, dat hij be-
schrijft, de juiste waarheid zijn, en dat het een groot
geluk voor het onderdrukt ras van Borneo's ingeze-
tenen zou zijn, wanneer het hem gelukte, zijn plan
zoo uit te voeren, als hij het ontworpen heeft. Vol-
maakt hetzelfde plan werd tien jaren geleden aan het
Fransche gouvernement (niet door brooks) voorgesla-
gen, maar de ministers waren toen ter tijd te druk be-
zig met zich te verdedigen, dan dat zij aan iets dergelijks
zonder hebben kunnen denken, en toch ware het een
grootsaak en in alle opzichte voordeliger onderne-
ming geweest dan het in-bezit-nemen der Marquizen-
en gezelschaps-eilanden. (A. A. Z.)

Ingezonden stukken.

Eenige aanmerkingen op het stuk van O. R. getiteld *Nederlandsche kies- gebruiken*, geplaatst in de *Arnhem- sche Courant* van 30 juli II.

De stemming bij blanco-briefjes, zegt de schrij-
ver van gemeld stuk, is een gevolg van de gedwon-
gene keuze, een dwang die in strijd is; en met de
grondwet, die van zoodanige beperking niets ver-
meldt, en met de vrijheid van stemmen, die bij
alle verkiezingen tot grondslag moet liggen.
Wij zijn het niet O. R. hierin volstrekt niet eens,
en voelen ons geroept deze meening te bestrijden,
waartoe de redactie der *Arnhemse Courant* ons
hopelijk de gelegenheid zal geven.
Wij zien niet in, dat, bij de verkiezingen in de
provinciale staten van Gelderland, (om ons niet op
alle uitgebreid gebied te wagen) geene vrijheid van
stemming tot grondslag ligt. Dat deze vrijheid van
stemming om wettelooze tijdverkwisting te voorkomen
eenigzins gewijzigd wordt, maakt de keuze daarom
nog niet gedwongen. Wanneer men, na de 2de stem-
ming, zich moet bepalen op de 2 of 4 personen, die
de meeste stemmen voor zich vereenigd hebben, volgt
men immers meer den dwang der meerderheid dan
wel die van het reglement; daarenboven moet men wel
bindend tot een besluit komen. Of zoude O. R. lie-
ver de gewoonte van zeker consilium gevolgd zien,
waar de leden opgesloten zijn en blijven, tot dat de
keuze gedaan is. De ontkenning ligt daar in verve-
ling, honger, dorst, ect. de leden der provinciale
staten daaraan bloot te stellen, zou wellicht voor velen
eene zware beproeving zijn, en menige inconsequentie,
stomacho stimulant, ten gevolge hebben. Er moet
eenige bepaling of beperking zijn, om de stemmin-
gen en herstemmingen niet in het eindelooze te doen
voortduren, en O. R. heeft aan het slot van zijn
opstel, de bedoeling over de zoodaanaamde *force
majore*, die hij wel niet geheel en al stilzwijgend
voorbij kon gaan, al vrij slecht opgelost met te zeg-
gen: men zal zelden de volharding zoover drijven,
om hardnekkig voor denzelfden persoon te blijven
stemmen, wanneer men ziet, dat de geest der ver-
gadering tegen hem gezind is, op gevaar af, dat

wonderwijl de anderen eene candidaat van hunne
keuze doordrijven.
Stel de stemmingen geheel vrij, en er is niets, dat
het gevreesde geval voorkomen zal. Dat men nu bij
herstemming andere resultaten krijgt, is een gevolg
van de ingestelde beperking. Indien de stemming ge-
heel vrij ware, zou de eerste stemming door geene
volgende veranderd kunnen worden, want niemand
zou aanleiding hebben, om zijne stem aan eenen an-
deren te geven dan dien, waarvoor men zich eerst be-
paald heeft, daar dit eene grillige inconsequentie zou
wezen. Zoo als het nu is, kan de verandering van
stem geene inconsequentie genoemd worden. Men weet,
dat er na de 2de stemming slechts uit weinigen te
kiezen is, en zoekt dus, reeds na de eerste, onder
degenen, die het meest in aanmerking komen, den meest
geschikten met de te geven stem te steunen. Dat deze
beperking in de vrijheid van stemmen in strijd met
de grondwet zou wezen, ook dit kunnen wij niet
toegeven. O. R. geeft tot reden hiervoor: dat de grond-
wet van zoodanige beperking niets vermeldt. Wat
dus gedaan wordt, zonder dat de grondwet er melding
van maakt, zou met dezelve in strijd zijn. Deze gevolg-
trekking komt ons wat al te bar voor, daar wij zou-
den meenen, dat eene handeling eerst dan tegen de
grondwet strijdt, wanneer zij door dezelve verboden
wordt. Art. 144 der grondwet geeft daarenboven aan
de staten der provinciën de magt, om reglementen van
inwendige politie en economie te maken, en de be-
perking der al te groote vrijheid van stemming, die-
nende om de vergaderingen niet nuttelooze te rekken,
is niets anders dan een uitvloeijsel van dit artikel
144.
Wij willen gaarne de blanco-briefjes als een ge-
volg van beperkte vrijheid van kiezen aannemen, niet
van gedwongene keuze (althans niet door de zwaer ge-
dwongen) zoo als O. R. meent, houdende echter aan
beperking noch voor strijdig met de grondwet, noch
voor strijdig met de vrijheid van stemmen, die wel
degelijk de grondslag is, en blijft.
In de laatste vergaderingen der provinciale staten
van Gelderland werd er een voorstel gedaan, door
den heer J. KERKHOVEN, inhoudende 2 punten.
1o. Dat bij stemming, diegenen, welke blanco-
briefjes geven, niet zouden worden medegemeld onder
het getal der leden, die deelnemen aan het uitbre-
ngen der stemmen, maar dat zij zouden beschouwd
worden, als de vergadering te hebben verlaten.
2o. Dat, wanneer door deze fictie het getal der
tegenwoordig zijnde leden beneden de 46 (niet 45;
zoo als O. R. zeer accuraat aanmerkt) magt zijn ge-
daald, die stemming voor nietig zou worden ver-
klaard.
O. R. vindt dit voorstel zeer zonderling en voort-
vloeyende uit onjuiste begrippen; hij neemt het ons
niet euvel, wanneer wij alweer niet met hem in-
stemmen.
Waarom werd dit voorstel gedaan?
Om, bij het bestaande gebruik der blanco-stem-
biljetten, de toepassing van artikel 139 der grondwet,
mogelijk te maken, en dus de voortdurende geschillen
over de al of niet goede toepassing van dat artikel, te
doen ophouden.
Art. 139 der grondwet alinea 2, vordert tot het
nemen van een besluit, door provinciale staten, vol-
streckte meerderheid van stemmen, volgens het regle-
ment van orde der provinciale staten van Gelderland
en van anderen, wordt artikel 139 der grondwet ge-
durig overtreden, zoo als O. R. zelfs er voorbeelden
van bijbrengt; wij hebben er slechts een van hem over
te nemen.
Bij de verkiezingen van 1842 waren er in Zuid-Hol-
land tegenwoordig 83 leden; volstreckte meerderheid 42.
Nadat er twee vruchteloze stemmingen hadden plaats
gehad ter vervanging van den heer VAN HEMERT, werd
de stemming beperkt tusschen dien heer en den heer
VAN DEN BOSCH; v. d. B. 39 stemmen, v. H. 38. Er
waren 6 blanco-briefjes. De staten van Zuid-Holland
verklaarden nu, dat 39 de volstreckte meerderheid van
83 was.
O. R. heeft gelijk, de *Arnhemse Courant* heeft
gelijk, al degenen die er tegen, opkomen hebben
gelijk, men overtreedt aldus de grondwet.
Het is met O. R. en anderen echter gelijk met die-
genen, waarvan LEON BROTHER (du part. social. in-
trod.) zegt: *nune negation compose tout leur sym-
bole . . . . . Les uns ne veulent pas de ce qui est, les
autres ne veulent pas que ce qui est disparaisse. Toute
leur puissance de volonte consiste a ne pas vouloir.*
Nauwlijks treedt er iemand op, die de bestaande

zwartigheid op wil lossen, en daartoe iets nieuws moet invoeren, of terstond werpt men zich weer in de oppositie, en nu deugt de oplossing niet.

Laat ons evenwel zien, of O. R. in dit geval gelijk zou hebben, en de oplossing werkelijk niet goed zou zijn.

De fictie, door den heer K. voorgelagen, dezelfde die door de Tweede Kamer is aangenomen, na vele discussiën, is, volgens partij, geheel onnoodig, want »wanneer men niet wilde stemmen, zou men niet »verschijnen of de vergadering verlaten.» Maar, wat het niet verschijnen betreft: weet men reeds vooraf, hoe de stemming zal loopen, en kan men dus, reeds vóór de opening der vergadering, het plan hebben om blanco-briefjes in te leveren? Dit kan men van geen ijverig lid der staten vooronderstellen. En wat het verlaten der vergadering aangaat: dit zou eene volstrekt onnoodige moeite en stoornis wezen, men zou ligtelijk niet terstond tegenwoordig zijn bij de behandeling der overige stukken, die aan de orde zijn van den dag. Daarenboven kan men er genoegzaam belang in stellen, om terstond den uitslag der stemming te weten, al stemt men zelf niet mede, dat men zich voor een oogenblik het aankijken van het werpen der briefjes in de bus getroost, al blijft men niet zitten uit pure liefhebberij om de bus aan te kijken, zoo als O. R., wel geestig, maar toch minder *ad rem*, aanvoert.

O. R. neemt het verder als bewezen aan, dat een blanco-briefje, bij de eindstemming tusschen 2 candidaten, wil zeggen, dat men tegen beiden stemt. Dat dit het geval kan wezen geef ik toe, maar dat het blanco-briefje ook andere oorzaken kan hebben is even zeker. Zoo kan, bij voorbeeld, de stemgever beide candidaten even geschikt achten, even hoog stellen, of hij kan geen van beiden genoegzaam kennen. — Daar nu een van beiden zeker wordt gekozen, is het beter, dat de stemgever zich van stemming onthoudt, om de beslissing over te laten aan anderen, beter ingelicht omtrent de geschiktheid der concurrenten. Ingevolge zijne *petitio principii* vraagt O. R. nu: »Sints wanneer is tegenstemmen hetzelfde geworden als niet-stemmen?»

Wij keeren de vraag om en vragen aan O. R.: sints wanneer is niet-stemmen hetzelfde geworden als tegenstemmen? — Werd bij de Romeinen ook het *non liquet* bij *condemno* opgeteld?

Het tweede gedeelte van het voorstel van den heer J. K. zou geheel overtollig wezen, omdat artikel 139 der grondwet hierin reeds voorzien heeft. Gemeld artikel spreekt van tegenwoordigheid van meer dan de helft der leden, en meent hiermede ontegenzeggelijk werkelijke of lichamelijke tegenwoordigheid; het was dus niet geheel overtollig, dat de heer K. zijn voorstel hiermede in overstemming bragt. Er zouden, bij voorbeeld, 50 leden tegenwoordig kunnen zijn in de vergadering der staten van Gelderland, die 90 leden telt, maar door de toepassing van de *fictie in quaestie* zou het getal der aanwezige leden onder de 46 gebragt kunnen worden, waardoor dan om der grondwet getrouw te blijven de besluiten nietig moesten wezen, ofschoon er meer dan de *corporele helft* van al de leden tegenwoordig was. — Om chicanes te voorkomen diende dit wel met een woord vermeld te werden, dewijl anders de fictie niet doorgaande was, maar in één harer deelen mank liep. — Dit tweede punt valt dus niet van zelf weg.

Ten slotte moeten wij O. R. onder het oog brengen, dat het van belang is, zoo als de heer DE KEMPNER in de vergadering der provinciale staten van Gelderland, van 13 juli jl., zeer nadrukkelijk betoogde, 1°. dat de provinciale staten de beslissing der Tweede Kamer in dezen volge, opdat er éénheid van stelsel in het vaderland besta, opdat niet de ééne provincie zus, de andere zóó te werk ga, en opdat de verschillen hierover niet voortduren; 2°. dat de leden der provinciale staten door het niet meestellen van blanco-briefjes aangemaand mogen worden, om vooraf rijpelijk over de personen na te denken, die zij hunner stem waardig keuren, dewijl een blanco-briefje dikwijls een middel is om de kat (zoo men zegt) uit den boom te kijken, en te eindigen met de meerderheid te volgen, zonder eene eigene opinie te hebben, dewijl dit de moeite van onderzoek zou vorderen.

Eindelijk, het nut, dat blanco-briefjes kunnen hebben wordt door het onderhavige voorstel niet weggenomen. O. R. vreest, dat een betreffelijk gering aantal bij verrassing een besluit zou kunnen doordrijven, doordien de meerderheid voorloopig met blanco-briefjes gestemd had. — Het 2de punt van het voorstel

neemt dit gevaar geheel weg: wanneer er minder dan de helft der leden bij beschrevene briefjes gestemd hebben, wordt de stemming voor nietig verklaard. Wij hopen, dat O. R. bij bedaarde overweging van het bovenstaande eenigzins van zijne opinie zal terugkomen, of, dat wij ten minste bij eenigen zijner lezers, den verkeerden invloed zijner stelling n geneutraliseerd hebben.

R. — *Gebus*.

(Wij zien met den Schrijver van dit stuk er geen ongrondwettigheid in, dat men, na de tweede of derde vrije stemming, de leden alleen tusschen de twee of vier doe stemmen, welke de meeste stemmen op zich vereenigd hebben. Maar wij beschouwen het als volkomen ongeoorloofd, om hen, die blanco-briefjes in de stembus werpen, als niet tegenwoordig te beschouwen. Wij hebben die vraag nog in het afgelopen jaar behandeld en nemen niet een woord van hetgeen wij toen zelden, terug. Een blanco-briefje bij stemming tusschen bepaalde personen, is een bewijs, dat men tegen beide stemt. Moeijelijk kunnen wij ons voorstellen, dat twee personen zoo geheel elkander zullen opwegen, dat men tusschen beide geene keus weet te doen. In dit geval zou men eerder mogen stellen, dat het hem onverschillig wezen zal, voor wien hij stemmen zal, maar stemmen zal hij zeker. Keurt men daartegen beiden af, zoo kan men die afkeuring op geene andere wijze dan door een blanco-briefje bewijzen.)

Aan de Redactie der *Arnhemsche Courant*.

Bij het nazien der *Staatsbladen*, viel mijn oog op het besluit van 15 juli 1818, en op het daarin bevatte artikel:

1. »Ter geregtelijke schouwingen van lijken van »zoodanige personen, welke op eene geweldadige wijze »zijn of schijnen te zijn omgekomen, hetzij zonder »eenige vóór den dood toegebrachte genees- of heel- »kundige hulp, hetzij na eene vruchteloze aanwen- »ding daarvan, zullen moeten geschieden door »één- »dige geregtelijke arrondissements-medicinae doctores en heelmeesters, welke te dien einde zullen aangesteld worden,» enz.

Eindigende gemeld besluit, met de woorden: »Het »tegenwoordig besluit zal in het *Staatsblad* worden »geinsereerd en een afschrift daarvan gezonden worden aan onzen minister van justitie en binnenlandsche »zaken, om voor de rigtige uitvoering zorg te dragen.»

Vijf en twintig jaren dus is het geleden, dat dit besluit genomen is, en tot nog toe is aan hetzelfde geen gevolg gegeven. Is dit wellicht omdat men gemeend heeft, dat ons vaderland geen behoefte heeft aan leden, die zich bijzonder op het vak van geregtelijke geneeskunde toeleggen? Die dit gelooft, dwaalt grootelijks. Men mag het niet ontkennen, dat aan onze hoogeschool, dit onderwijs zeer verwaarloosd wordt, dat de lessen daarin, die nu en dan eens daarin gegeven worden, door de juristen bijna nooit, door de medici zeer flauw worden bijgewoond, en dat de meeste jongelieden, de hoogeschool verlatende, bijna niets van dit belangrijk gedeelte van hun vak weten. Van daar dan ook, dat zij, in eene maatschappelijke betrekking getreden, en geroepen om de regtbanken in te lichten, niet dan met huivering en weezin zulks verrigten; van daar, dat zoo vele uitgebrachte rapporten, waarvan toch vaak zoo oneindig veel afhangt, eene naauwkeurige beoordeeling niet kunnen doorstaan; vooreerst, de weinige ondervinding, die zij hebben opgedaan, zelfs wat den vorm hunner verslagen aangaat; ten tweede, het volstrekte gemis van voorschriften, volgens welke zij te handelen hebben, maken, dat hunne rapporten onderling zoo zeer verschillen, en (het moet gezegd worden) zoo dikwijls gebrekkelijk zijn.

Getuigen hiervan de zaken voor de regtbanken behandeld, waarin men meestal, de door de deskundigen uitgebrachte rapporten, door de pleitbezorgers hoort of bespottelijk maken, of als onvolledig en onjuist hoort verwerpen.

En welke drijfveer soude den geneesheer aansporen, om zich speciaal op dit zoo moeilijke en uitgebreide gedeelte zijner kunst toe te leggen? Zeker niet de daarmede verbondene belooning, want deze ter belooning van verloren tijd en gegevene moeite bepaalde som, is zoo bespottelijk gering, dat het beneden de waardigheid des geneesheers zijn moest, dezelve aan te nemen. Het is zeker edel en schoon ten nutte der maatschappij mede te werken, en wellicht zoude men dit ook zonder belooning moeten doen, maar wij le-

ven in zulk eene positieve eeuw, dat er maar een paar zullen gevonden worden, die het algemeen belang vóór het hunne zullen stellen. Dit alles kan niet kunnen voorgekomen worden, wanneer men, na het besluit van 15 juli 1818 volgende, (en waaraan wij wettigen, wanneer zij niet nagelcefd worden) werkelijk arrondissements-geneesheeren aanstelde, last met alle gevallen de geregtelijke geneeskunde en geneeskundige politie aangaande. Dit zoude de heeren aanzetten, om zich meer en meer te bekwamen, en eene grondige kennis te verkrijgen; dat is, mijns erachtens, het eenigste middel om niet te ger bij onze naburen ten achteren te staan.

Ik vrees nogtans, dat ook deze wensch om *pia vota* zal blijven behooren; wat toch hebben krachtige artikelen van den, helaas! te vroeg overleden wetenschappen en het menschedom ontrukte arbeid gewerkt? Niets!!

Bij de onvergefelijke flauwheid, waarmee in ons vaderland alles, de geneeskunde betreffende, behandeld wordt, is het niet te denken, dat dit punt een uitzondering zal maken. Commissiën (zoo heterogeen mogelijk zamengesteld) zijn benoemd, om de wet op de geneeskunde na te zien en te verbeteren, na het uitbrengen van twee rapporten, is de commissie ontbonden en gaat nog alles de oude sleur. Het zijn nogtans de misbruiken in alle takken der geneeskunde, zonder uitzondering, ingeslopen, en tot wederzijde zijn krachtige, afdoende maatregelen noodig, dit schrijven zal wel zijn eene *vox clamans in deserto*, maar wellicht anderen uitlokken, om daarop inderdaad te maken, dat het de pligt en het belang der regering is, vóór de gezondheid en het welzijn der burgers te zorgen.

Advertentien.

 J. B. DE SAEGER, Bloemist, Gent, zal, op Maandag den 14den Augustus en, zoo noodig, den daaropvolgenden dag, des voormiddags ten 11 ure, in 's Gravenhaagsche Bosch, bij den wachter en de IJskelders, publiek verkopen eene fraaie partij BLOEMEN, PLANTEN en GEWASSEN, als: 20 stuks groote *Orangeboom*, 12 stuks dito, iets minder 43 stuks daaropvolgende alle met bloemen en vruchten, 20 stuks extra-fine *Grenadiëboomen*, van 6 tot 7 voeten hoogte, een groote *Laurieren*, verscheidene *Camelias*, van 8 voeten hoog, *Araucaria's*, *Eucalyptus's* en *Cinnamon hammy*; vele soorten van *Aloe's*, alsmede Oostersche *Palmboomen*, als: *Caryota*, *Urens*, *Rympha's*, *Latania's*, *Boabonica* en *Chiniensis*, en meer andere soorten van Planten veel om te melden; alles van af Vrijdag den 12 Augustus vóór de verkoop, ter gemelde plaats bezichtigen.

+++ Beste, blaauwe DRUIVEN, zijn te koop men bij J. F. WILKE, op het Water voor f 1.75 de vijf oncen.

 NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ

Dienst voor de Maand Augustus 1843
Van Rotterdam naar Arnhem: dagelijks des ochtends ten 7 ure.
Van Arnhem naar Rotterdam: dagelijks des ochtends ten 9½ ure.
Van Arnhem naar Emmerik, Keulen, Mannheim, dagelijks des namiddags circa 4 ure.

Marktprijzen.

NIJMEGEN, 7 aug. 1843.
Niettegenstaande de gunstige verandering van het klimaat, zoo ter binnenlandsche verandering, als de delijke consumptie, vlug af. Men heeft besteed voor landsehe f 10.75 à f 11.50; voor gewone Oostersche Inlandsche f 9.25 à f 10; geringe soorten van Oostersche f 8.25. — Jarige Rogge werd algemeen op f 8 gerekend, doch slechts bij kleinigheden alzoó verkocht. Nieuwe Rogge zeer veel te veel, zoo dat men niet kan kopen opruimen, welke te vroeg en alreeds op f 7.50, f 7, f 7.50 à f 6; terwijl de meest wakkere van f 5.50 à f 5 werden losgelaten. De *Nieuwe Rogge* is over het geheel beter dan men regeachtige weder had durven verwachten, alleen de laat wat te wenschen over, doch het gebruik is goed zwaarte door elkander vooralsnog 118 à 120 Amsterdamse koornschal. — Wintergerst, welke gelijk, er is echter vrij goede; dit artikel vond op f 4.40 à f 5 geenen koopers; in Zomergerst omgegaan. — *Boekweit* blijft in één doen f 6.50 à f 7. Haver iets slapper f 2.25 à f 3.25. — *Koorn* der ter veil en over het geheel minder draag dan laatstvoorgaande marktdagen, ofschoon onze plaats slagers weinig kooplust toonden, ging hetzelfde verzending af van f 10 à f 10.20.

Waterhoogte te Arnhem
Den 8 Aug. 3 El 0 Palm 5 duim; gew. 0 Duim;
Te Arnhem, bij C. A. THEME, Boekbinder.